

**Nemzetközi
Kapcsolatok és
Politikatudományi
Doktori Iskola**

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Kása Bálint

**A nemzetközi szervezetek konfliktusmegoldási
stratégiái a belső inkohereenciák közepette**

A líbiai polgárháború, mint proxy hadszíntér

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:

Dr. Csicsmann László

egyetemi docens

Budapest, 2022

Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Kása Bálint

**A nemzetközi szervezetek konfliktusmegoldási
stratégiái a belső inkohereenciák közepette**

A líbiai polgárháború, mint proxy hadszíntér

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:

Dr. Csicsmann László

egyetemi docens

© Kása Bálint

Tartalomjegyzék

1.	Felhasznált módszerek	1
2.	Az értekezés eredményei.....	6
3.	A következtetések összegzése	10
4.	Főbb hivatkozások.....	12
5.	A témakörrel kapcsolatos saját publikációk	16

1. Felhasznált módszerek

A doktori iskolába való jelentkezésem idején bizonytalan voltam, hogy a számos érdekes témakör közül melyiket válasszam a kutatásom főterületének. Annyit biztosan tudtam, hogy a konfliktusövezetek, vagy szűkebben véve egy adott ország háborúját szeretném mélyebben kielemezni. Figyelembe véve, hogy a mesterképzést egy olyan periódusban fejeztem be, amikor az Arab tavasz hatásairól már komoly tudományos viták folytak, mikor a Krím félszigetet már megszállták a „kis zöld emberek”, s épp egy vitatható puccskísérlés zajlott Törökországban, több izgalmas lehetőség állt előttem. Végül a hibrid hadviselés kutatásába kezdtem bele, melyet nem csekély mértékben az akkori ukrajnai események motiváltak. Ugyanakkor viszonylag rövid idő elteltével – s persze a témavezetőmmel folytatott megbeszélések hatására – megváltoztattam ezt az irányt.

E döntés mögött számos gyakorlati ok állt. A témakör megfelelő leszűkítése a műfaj természetéből fakadóan problémákba ütközött. Emellett érthető okokból

szerettem volna elkerülni a jelen korunkban oly félrevezető, ám sokszor a régebbi fogalmak „újra csomagolt” és divatos kicsengésű koncepciókra való támaszkodását a módszertani vázban, ami e témakörben valós problémának ígérkezett. Továbbá a hiteles adatok gyűjtése is komoly nehézségekbe ütközött. Mindazonáltal ezek a tapasztalatok is hozzásegítettek a későbbi kutatási tervem fejlesztéséhez.

Ezek után a líbiai proxy háborút választottam a doktori disszertációm témakörének. A személyes motivációmat illetően főleg az események európai kontinens biztonságára való direkt és indirekt hatásait emelném ki. A Kaddáfi eltávolítása után keletkezett új kihívások elé állította Európát az energiabiztonság, a migráció, a humanitárius elvek és a politika területein. Mindez egybeesett egy akkoriban végbemenni tűnő, ma már inkább vitatott változással az amerikai külpolitikai irányt illetően, ami szintén érdekessé tette számomra ezt a témakört. Nem utolsó sorban pedig a térségben tapasztalt török orosz rivalizálás is tovább növelte az érdeklődésemet, noha az ekkortájt tapasztalható külső

befolyás Líbiában még jóval elmaradt a későbbi, poszt-skhirati szintektől.

Ugyanakkor az egymással rivalizáló külső szereplők viszonyát is meg szerettem volna érteni, kiváltképp a hivatalosan deklarált célokkal való összevetésben. A líbiai események ugyanis eséllyel kecsegtettek az ilyen rivális államok szövetségi rendszerekben való ténykedésének direkt párhuzamba állítására a valós stratégiájukkal, melyek esetenként merőben eltérőek voltak. Ez a gondolat motiválta végül a disszertáció hipotézisét, mely így szól: *a nemzetközi szervezetek Líbiára vonatkozó konfliktuskezelési stratégiái elégtelennek bizonyultak a fennálló szervezeteken belüli inkoherenciák miatt.*

A disszertáció a konfliktuskezelés és proxy hadviselés elméleteire épült, azok egymásra gyakorolt kölcsönhatásain keresztül vizsgálja az esettanulmányt. Természetes, hogy a konfliktuskezelés ma már minden állam hivatalos agendájának fontos részét képezi. Ugyanakkor Líbiában félreérthetetlen jelek mutattak rá, hogy számos állam használt proxy elemeket, s ezek kárára

veszített súlyából a konfliktuskezelés agendája. Kvalitatív forrásokkal támasztottam alá ezen jelenség akkurátusságát; a hivatalos interjúk, állítások és deklarációk így szembe kerültek a bújtatott stratégiájuk kézzelfogható elemeivel hadászati, pénzügyi és egyéb dokumentált bizonyítékok formájában. Nem létezik egy általánosan alkalmazható formula, ugyanakkor az anyaggyűjtés és elemzés e módszerének segítségével lehetővé vált az állami szereplők stratégiájában esetlegesen felmerülő proxy elemek intenzitásának és gyakoriságának bemutatása, azok egymással párhuzamba állítása és nem utolsó sorban sikerességük megítélése. Mindezeket azért tartottam fontosnak mert az adott országok kockázat és nyereség területein való preferenciáira is rámutatást ígértek.

Vitathatatlan, hogy jelen korunkban a konfliktuskezelés területén a különböző nemzetközi szervezetek igyekeznek prominens szerepet betölteni. A tény, hogy ezeknek a szervezeteknek – melyeknek egyébiránt egy közösen elfogadott értékrendjük van a kérdéskörben – a már utalt államok is részei, kézenfekvő

volt a kutatást két részre bontani, két szinten elemezni. Mindenekelőtt meg kellett határoznom mely nemzetközi szervezetek képezték a témakör releváns részét. Az öt így kiválasztott szervezet az ENSZ, a NATO, az EU, az Arab Liga és az Afrikai Unió lettek.

2. Az értekezés eredményei

- A vizsgált periódus alatt számos jel utalt Oye nemzetközi rezsimek megtorló mechanizmusára vonatkozó elméletének pontatlanságára. Bizonyos tagok politikai súlya érzékelhetően befolyásolta a szervezeteken belüli folyamatokat akár a bürokratikus folyamatok lelassításával, akár más módon, hogy ezzel a saját agendájuknak kedvezzenek s ezáltal a közös célokat hátráltassák.
- Hinnebusch proxy környezetekről szóló elmélete ugyanakkor azért pontos, mert a belföldi instabilitást követő külső beavatkozások, melyek rezsimmellenes csoportokat támogattak, végül egy olyan status quo-ba torkollottak, ahol különböző csoportok támaszkodtak külső forrásokra, hogy saját érdekeiknek megfelelő környezet kialakítására tegyenek kísérletet. Ez állt annak az eszkalációnak a hátterében mely során a forradalomból lassan egy proxy háború alakult ki, melyben a belföldi szereplők befolyása alkalmanként a külföldi támogatóik számától

függött. Ugyanakkor előfordult az is, hogy a proxyk erősen függővé váltak mestereiktől, Haftár helyzetének alakulásán keresztül igyekeztek ezt bemutatni a disszertációban. Az ide vonatkozó képlet szerint minél kevesebb számú (de egynél nem kevesebb) mestere volt egy helyi szereplőnek, annál sebezhetőbbé váltak.

- A líbiai proxyk és mestereik kapcsolata egy érdekorientált, intenzitását tekintve fluktuáló pályát követett. A legpontosabb leírást egy köztes modell tudna adni, melyben a helyi proxyk prominens szerepe a mesterek által nyújtott sorsdöntő támogatással együtt lenne igazán hatékonyaként értelmezhető.
- A nemzetközi szervezetek működésének hatékonysága súlyosan csorbult a tagállamok stratégiáinak megfelelő harmonizálása és elrettentő módszerek hiányában.
- A proxyk és mestereik kapcsolati dinamikájának megértéséhez egy olyan *átmeneti modellt* lenne szükséges használni, amely figyelembe veszi a helyi szereplők kiemelt fontosságát, ugyanakkor

elismeri a mesterek által biztosított források döntő fontosságát is egy ilyen proxy háborús környezetben.

- A szervezeteken belüli együttműködés hatékonysága súlyosan sérülékeny, ha a tagállamok közti viselkedési normák nincsenek megfelelően harmonizálva, és nincsenek megfelelően elrettentő retorziók kilátásba helyezve az esetleges kihágások esetére.
- A hozzájárulás mértéke nem volt összhangban a gyakorolt befolyás mértékével. Másfelől viszont a magasabb kockázatok nagyobb eséllyel kényszerítettek ki nagyobb hozzájárulást.
- Direkt összefüggés volt megfigyelhető a fenyegetések növekedése és a korábban már fennálló, ugyanakkor nem elég harmonizált szövetségi tagállamok valós stratégiáinak közeledése között. Hasonlóképp összefüggés volt látható a rezsimeken belüli érdekelvű rivalizálások csökkenése és az ezen szövetségek konfliktuskezelési hatékonyságának javulása között is.

- Az orosz stratégia elemzése rávilágított a kereskedelmi és geopolitikai érdekek uralmára, egyben az esetleges ideológiai érdekek negligálására.

3. A következtetések összegzése

- Mind az öt nemzetközi szervezet konfliktuskezelésére irányzott stratégiáira hatással voltak azok legbefolyásosabb tagállamai.
- Az európai szövetségesek hatékony befolyását döntően hátráltatták a stratégiai inkoherenciák. Ezek a kereskedelmi és energetikai szektorokra voltak a leginkább visszavezethetőek a migráció kérdésköre mellett, ugyanakkor számos állam mutatott geopolitikai aspirációkat is. A proxyk tekintetében mindenképp Franciaország a legkiemelkedőbb, hiszen számos forrás segítségével sikerült bemutatni a valós francia érdekeket.
- Az Arab Ligán belül is megfigyelhető volt egy megosztottság, ugyanakkor itt az ideológiai érdekek bizonyultak a legfontosabbaknak.
- A rezsimek valós ereje valójában a közösen érzékelt fenyegetések egyensúlyától állt függésben, míg azok tagországai között egy jól kirajzolódó egyenlőtlenség volt megfigyelhető

mind a relatív mind pedig az abszolút erőt és befolyásoló képességet tekintve. Egyértelműen az erősebb tagállamok bizonyultak hajlandóbbnak esetenként függetleníteni magukat a közös stratégiáktól.

4. Főbb hivatkozások

- Albert, O 2007, 'The African Union and Conflict Management', *Africa Development*, vol. 32, no. 1, pp. 41-68.
- Apuuli, P 2011, 'The African Union's Mediation Mandate and the Libyan Conflict', *African Security*, vol. 10, no. 3-4, pp. 192-204.
- Autesserre, S 2019, 'Why the UN can't end wars', *Foreign Affairs*, vol. 98, no. 1, pp. 100-116.
- Ayhan, V 2011, 'Libyan Uprising and International Intervention: NATO's Mission and Libya's Gridlock', *Alternative Politics*, vol. 3, no. 3, pp. 490-508.
- Barter, S J 2013, 'State Proxy or Security Dilemma? Understanding Anti-Rebel Militias in Civil War', *Asian Security*, vol. 9, no. 2, pp. 75-92.
- Besenyő, J & Marsai, V 2012, *Országismertető: Líbia*. OOK-Press Kft, Veszprém.
- Cooper, S 2012, *The Oil Kings: How the US, Iran, and Saudi Arabia Changed the Balance of Power in the Middle East*, Simon & Schuster, New York.

- Cornish, P 2004, 'NATO: The Practice and Politics of Transformation', *International Affairs*, vol. 80, no. 1, pp. 63-74.
- Dal, P 2018, 'Rising powers in international conflict management: an introduction', *Third World Quarterly*, vol. 39, no. 12, pp. 2207-2221.
- Ezeibe, C. & Oguonu, C 2014, 'African Union and Conflict Resolution in Africa', *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 5, no. 27, pp. 325-332.
- Forysinski, W 2014, 'The Role of the European Union in Conflict Resolution in Africa: Towards Comprehensive Integrated and Long-Term Commitment?', *Przegląd Strategiczny*, vol. 7, pp. 209-224.
- Fox, C 2019, 'Conflict and the Need for a Theory of Proxy Warfare', *Journal of Strategic Security*, vol. 12, no. 1, pp. 44-71.
- Haesebrouck, T 2016, 'NATO Burden Sharing in Libya: A Fuzzy Set Qualitative Comparative Analysis', *Journal of Conflict Resolution*, vol. 61, no. 10, pp. 2235-2261.

- Hüsken, T & Klute, G 2015, 'Political Orders in the Making: Emerging Forms of Political Organization from Libya to Northern Mali', *African Security*, vol. 8, no. 4, pp. 320-337.
- Karlin, M & Wittes, C 2019, 'America's Middle East Purgatory', *Foreign Affairs*, vol. 98, no. 1, pp. 88-100.
- Lacher, W 2016, 'Libya's Local Elites and the Politics of Alliance Building', *Mediterranean Politics*, vol. 21, no. 1, pp. 64-85.
- Lacher, W 2020, 'A Most Irregular Army: The Rise of Khalifa Haftar's Libyan Arab Armed Forces', *Stiftung Wissenschaft und Politik*, vol. 50, no. 2, pp. 1-32.
- Marsai, V 2014, 'A líbiai válság elmúlt két és fél éve európai szemszögből', *Nemzet és Biztonság*, vol. 7, no. 3, pp. 82-104.
- Marsai, V 2017, 'A migrációs diskurzus margójára III. – A líbiai válság az európai migráció tükrében', *Nemzet és Biztonság*, vol. 10, no. 1, pp. 110-134.

- Marshall, A 2016, 'From Civil War to Proxy War: Past History and Current Dilemmas', *Small Wars & Insurgencies*, vol. 27, no. 2, pp. 183-195.
- Mumford, A 2013, 'Proxy Warfare and the Future of Conflict', *The RUSI Journal*, vol. 158, no. 2, pp. 40-46.
- Nagy, I 2018, 'Az Afrikai Fegyveres Konfliktusok Arculatának Átalakítása Napjainkban', *Honvédségi Szemle*, vol. 146, no. 4, pp. 45-52.
- Nasur, B, Irshaid, B & Jreban, S 2017, 'The Failure of the Arab League in Solving Inter-State disputes' *British Journal of Arts and Social Sciences*, vol. 22, no. 1, pp. 27-43.
- Rózsa, N E 2020, 'Deciphering China in the Middle East', *Geopolitical Series*, 30 June, p. 8.
- Tarrósy, I 2018, 'Térségi Biztonsági Kérdések és Megoldások az Afrikai Kontinensen - az Afrikai Unió és a Regionális Gazdasági Közösségek (RECS) Biztonsági Architektúrája', *Afrika Tanulmányok folyóirat*, vol. 12, no. 1-3, pp. 5-30.

5. A témakörrel kapcsolatos saját publikációk

Kása, B 2018, 'A game of power balance on the Libyan chessboard', South-East Europe: International Relations Quarterly, vol. 9, no. 1-2, pp. 1-10.

Kása, B 2019, 'From 'non-aligned' to blurred cooperation: analysis of Libya's relationship with the Russian Federation and the Peoples Republic of China', South-East Europe: International Relations Quarterly, vol. 10, no. 3-4, pp. 1-10.

Kása, B 2019, 'The EU and Libya: divide of strategies', in: 1st International PhD Conference of the International Relations Multidisciplinary Doctoral School of CUB. Conference Proceedings, pp. 135-138.

Kása, B 2020, 'A líbiai polgárháború érdekellentéteinek kialakulása és jelentősége a jelenlegi események tükrében' Mediterrán és Balkán Fórum, vol. 14, no. 1-2, pp. 54-65.

Kása, B 2020, 'Libyan nationhood and regionalism: tribal society in a modern era', in: Contemporary global

challenges in geopolitics, security policy and world economy, pp. 37-49.

Kása, B 2021, 'A líbiai erőviszonyok alakulása és az aktívan érdekelt külső szereplők kilátásai', *Nemzet és Biztonság*, vol. 14, no. 2, pp. 16-26.

Kása, B 2021, 'A líbiai olajkitermelés viharverte évtizede: Polgárháborús visszaesés és szövetségi rivalizálás', *Mediterrán és Balkán Fórum*, vol. 15, no. 1, pp. 36-45.

Kása, B 2021, 'The History of Libya and Its Peoples: The Road to an Exploitable Vulnerability', *International Relations Quarterly*, vol. 12, no. 1-2, pp. 1-13.